

ної, небанківської, валютної та грошово-кредитної складових на основі безпекорієнтованого підходу з використанням не лише статичного, але й динамічного підходів до оцінювання її рівня. Масштабність, глибина й тривалість кризових явищ у фінансовій сфері, а також негативний їх вплив на процеси розвитку економіки та економічну безпеку загалом вимагають подальших досліджень у напрямі формування стратегій фінансової та економічної безпеки України, моніторингу вагових і порогових значень ключових індикаторів фінансової безпеки та обґрунтування підходів до формування систем безпеки на всіх рівнях управління національною економікою.

Список використаних джерел

1. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. / О. І. Барановський. – К. : УБС НБУ, 2014. – Т. 2 : Безпека фінансових інститутів. – 716 с.
2. Група індексів: EMBI+, Інформаційне агентство Cbonds [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cbonds.info/ua/rus/index/index_detail/group_id/1.
3. Група індексів: NDF UAH/USD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cbonds.info/ua/rus/index/index_detail/group_id/118.
4. Звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, НКЦПФР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>.
5. Івашко О. Фінансова безпека України в умовах кризових явищ в економіці / О. Івашко // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. – № 2. – С. 61–66.
6. Індекс ПФТС (історія), ПФТС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfts.com/uk/shares-indexes/?firstDate=13.12.2010&lastDate=13.01.2013>.
7. Офіційна інтернет – сторінка Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
8. Офіційна інтернет-сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29 жовтня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалу : http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.
10. Річні звіти Нацкомфінпослуг / Матеріали офіційного сайту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/richni-zviti-nackomfinposlug.html>.
11. Статистичні матеріали щодо стану державного боргу України, Мінфін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=325755.
12. Харазішвілі Ю. М. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. – 117 с.
13. World economic outlook, Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=29>.

І.П. СИТНИК,

к.т.н., доцент кафедри фінансів Національного університету харчових технологій

А.В. МАКОВЕЦЬКА,

студентка, кафедри фінансів Національного університету харчових технологій

Урядові електронні сервіси і їх вплив на розвиток е-бізнесу та інформаційного суспільства

Досліджено поняття електронного урядування. Проаналізовано нормативно-правову базу, визначено стан, проблеми та перспективи впровадження електронного урядування в Україні. Розглянуто окремі види надання адміністративних послуг через Інтернет, зокрема проведення електронних тендерів, аукціонів, здійснення електронної реєстрації бізнесу.

Ключові слова: електронне урядування, урядові електронні сервіси, Інтернет, адміністративні послуги, електронні тендери, аукціони, електронна реєстрація бізнесу, інформаційні технології

І.П. СИТНИК,

к.т.н., доцент кафедри фінансів Національного університету пищевих технологій

А.В. МАКОВЕЦЬКА,

студентка, кафедра фінансів Національного університету пищевих технологій

Правительственные электронные сервисы и их влияние на развитие е-бизнеса и информационного общества

Исследовано понятие электронного управления. Проанализирована нормативно-правовая база, определено состояние, проблемы и перспективы внедрения электронного управления в Украине. Рассмотрены

отдельные виды предоставления административных услуг через Интернет, в том числе проведение электронных торгов, аукционов, осуществление электронной регистрации бизнеса.

Ключевые слова: электронное управление, правительственные электронные сервисы, Интернет, административные услуги, электронные тендеры, аукционы, электронная регистрация бизнеса, информационные технологии.

I. SYTNYK,

PhD, Associate Professor, Department of Finance, National University of Food Technologies

A. MAKOVETSKA,

Student, Department of Finance National University of Food Technologies, Kyiv

Government electronic services and their impact on the development of e –business and information society

Studied the concept of e –Governance. It analyzed the legal framework, defined by the state, problems and prospects of e –Governance implementation in Ukraine. We consider certain types of administrative services through the Internet, including electronic trading, auctions, the implementation of e –Business registration.

Keywords: e –Government, e –Government services, Internet, administrative services, electronic tenders, auctions, e –Business registration, information technology.

Постановка проблеми. Однією з основних тенденцій сучасності є широке впровадження інформаційно – комунікаційних технологій в усі сфери суспільного життя. У цьому аспекті не є винятком і сфера урядування, підприємництва та бізнесу. Разом з тим рівень електронного урядування в Україні, надання інших адміністративних послуг із застосуванням новітніх технологій сьогодення можна охарактеризувати як недостатній, що визначає актуальність піднятої проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день у наукових дослідженнях питання надання електронних послуг майже не вивчалися. Окремі аспекти розвитку електронного урядування та його впливу на Е –бізнес і інформаційне суспільство у своїх працях висвітлювали Т. Джига, І. Ситник, О. Загвойська, О. Качний, І. Клименко, П. Клімушин, Т. Олійник, А. Серенко та ін.

На основі вищезазначеного можна сформулювати **мету статті**, яка полягає у дослідженні стану, проблем та перспектив впровадження електронного урядування в Україні.

Виклад основного матеріалу. З появою і розвитком інформаційних технологій змінився підхід у сфері державного управління, з'явилися нові концепції та поняття, зокрема е –Government (електронний уряд) та е –Governance (електронне урядування). Вони використовуються одночасно. При цьому е –Government більшість дослідників [8; 9] визначає як спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних Інтернет –мереж, що забезпечує функціонування адміністративних служб та урядових структур у режимі реального часу і робить максимально простим та доступним щоденне спілкування громадянина з офіційними установами. За такого підходу е –Government є частиною більш ширшого явища – е –Governance.

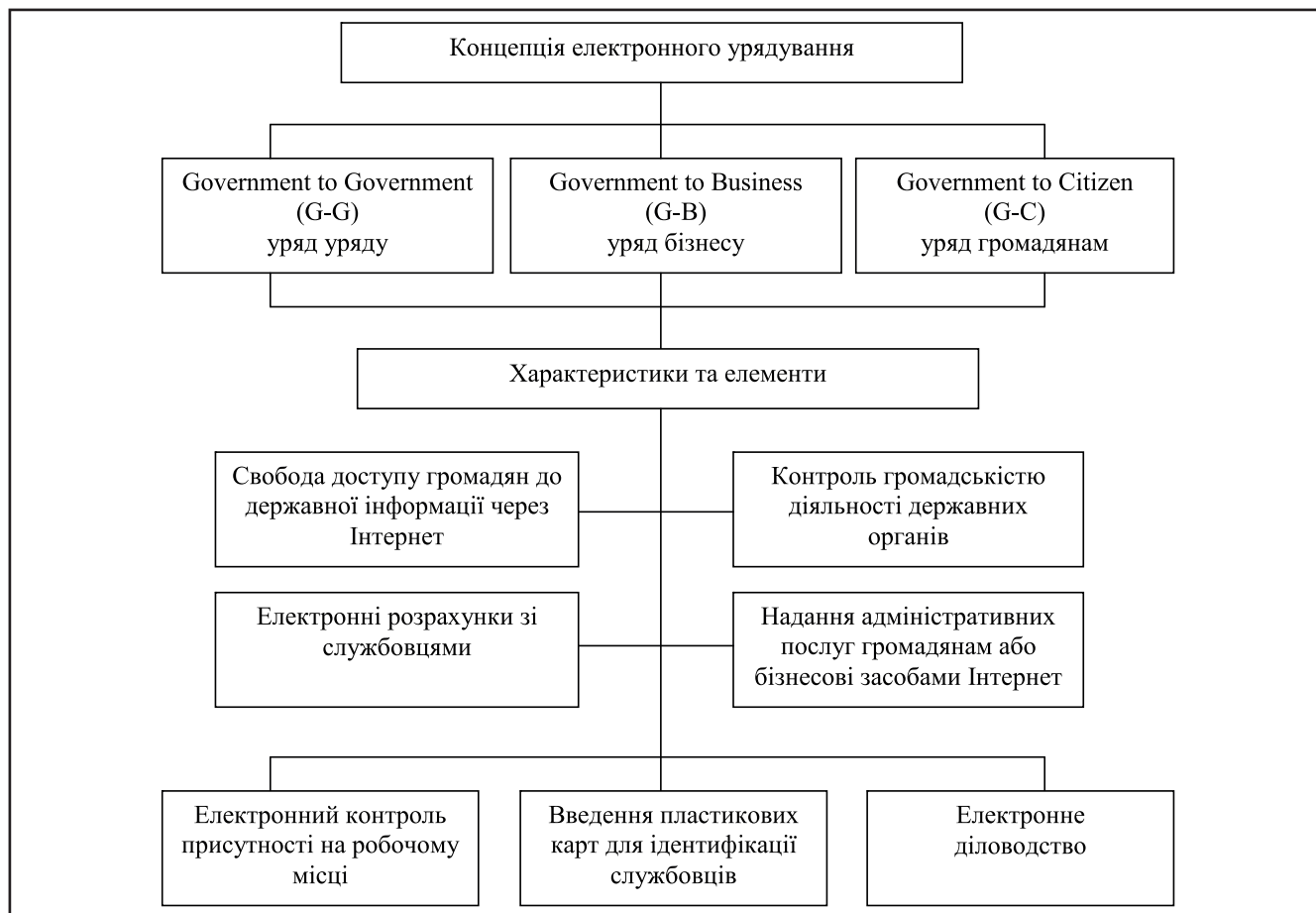
UNESCO визначив е –Governance як використання інформаційно – комунікативних технологій із метою поліпшення обміну інформацією між урядом та громадянами для досягнення більшого рівня підзвітності, публічності й прозорості діяльності органів влади [1, с. 18]. Отже, концепція електронного урядування є більш широкою, ніж поняття електронного уряду, оскільки вона є способом організації державного управління, що дозволяє громадянам, юридичним особам та неурядовим організаціям звертатися до органів державної влади у віддалений спосіб і в режимі реального часу, а відтак, суттєво спрощує процес комунікації суб'єктів та об'єктів державного управління.

Таким чином, поняття електронного урядування можемо визначити як форму організації державного управління, коли відбувається активна взаємодія органів державної влади й органів місцевого самоврядування між собою, із суспільством, людиною та громадянином, бізнесом за допомогою інформаційно – комунікативних технологій.

Концепція е –Governance включає наступні основні складові (див. рис.):

- Government to Government (G–G) – уряд уряду;
- Government to Business (G–B) – уряд бізнесу;
- Government to Citizen (G–C) – уряд громадянам.

Основні засади розвитку електронного урядування в Україні визначаються відповідними нормативними актами, зокрема Законами України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [6] та «Про Національну програму інформатизації» [5], а також «Концепцією розвитку електронного урядування в Україні» [11] та «Стратегією розвитку інформаційного суспільства в Україні» [15]. Дані законодавчі акти передбачають наступне:

Основні складові концепції електронного урядування

Джерело: побудовано авторами за даними [10]

- забезпечення ефективності адміністративних послуг населенню та бізнесу, що надаються за допомогою інформаційно – комунікаційних технологій;
 - створення системи електронної взаємодії державних органів;
 - розроблення і впровадження концептуальних заasad інтегрованої системи «Електронний Уряд»;
 - впровадження у діяльність державних органів типових організаційно – технологічних рішень та забезпечення їх ефективного функціонування;
 - впровадження відомчих інформаційних систем планування і управлінської звітності в рамках створення єдиної державної системи контролю результативності діяльності державних органів щодо забезпечення розвитку соціально – економічної сфери;
 - підвищення рівня інформованості громадян щодо можливостей, які пропонуються у рамках програми електронного урядування;
 - проходження державними службовцями навчання з питань впровадження електронного урядування.
- Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» [3] надання населенню адміністративних послуг в електронній формі розпочалося з 1 січня 2014 р. через Єдиний державний портал адміністративних по-

слуг [2]. На даний момент портал працює нестабільно, надання електронних адміністративних послуг не завжди забезпечується на необхідному рівні. Деякі послуги надаються в електронній формі органами державної влади й органами місцевого самоврядування через власні веб – сторінки. За результатами дослідження Національного центру електронного урядування, в Україні половина (46 %) центральних органів виконавчої влади та чверть (25 %) обласних державних адміністрацій мають веб – сторінки. З установ, які мають такі сторінки, лише 19 % центральних органів виконавчої влади та 30 % обласних державних адміністрацій надають послуги в електронній формі [12]. При цьому якість таких послуг залишається невисокою.

Разом з тим, за даними 2015 року, Україна посідає 32 сходинку серед 193 країн – членів ООН, з найвищим за всю історію незалежності показником індексу електронної участі (EPI) – 0,7458. Також Україна у порівнянні з 2014 роком піднялась на 25 сходинку у світовому рейтингу розвитку електронного уряду, посівши 62 позицію з рекордним для країни індексом EGDI – 0,6076. Найбільшого прогресу досягнуто в частині розвитку електронних консультацій – з 27 % до 84 % й електронної участі у прийнятті державних рішень – з

0,0 до 42,9 %. Крім того більше, ніж у двічі, зріс Індекс он –лайн послуг – з 0,2677 до 0,5870 [12].

Останнім часом серед електронних державних послуг вагоме місце починають посідати й електронні тендери, аукціони, електронна реєстрація бізнесу [13,14].

Електронний тендер (e –Tender) – це проведення у межах електронного бізнесу тендера на купівлю різноманітних товарів та послуг, коли є один покупець і багато продавців. Зацікавлені в конкретному покупцеві продавці призначають свої ціни, а покупець обирає найкращу з його точки зору пропозицію, перераховує продавцю плату й одержує потрібний продукт / послугу протягом визначеного часу [9, с. 33].

У свою чергу, електронний аукціон (e –Auction) є продажем різноманітних товарів на аукціоні в рамках електронного бізнесу, коли є один продавець і безліч покупців. Зацікавлені в конкретній пропозиції перераховують продавцеві плату та одержують потрібний продукт протягом відповідного часу [9, с. 34].

Відзначимо, що 21 січня 2016 року Міністерство інформаційної політики України презентувало систему електронних державних закупівель Prozorro. Prozorro – це електронна система взаємодії державного замовника товарів та послуг і постачальника, яка допомагає зробити державні тендери доступними для будь-якого бізнесу. Всі закупівлі, що проводяться у системі, можна простежити в режимі реального часу. Відповідно до ухваленого Закону України «Про публічні закупівлі» [7] Prozorro стає обов'язковою для здійснення державних закупівель. З квітня 2016 року, в обов'язковому порядку, до системи перейшли міністерства, відомства, великі державні компанії й ін. [12].

На сьогодні в Україні функціонує близько сотні електронних торговельних майданчиків, через які проводяться аукціони, однак їх організація, прозорість та якість проведення є поки що невисокими.

26 листопада 2015 року Верховна Рада України внесла зміни до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» [4], які передбачають передачу повноважень у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців органам місцевого самоврядування, місцевим держадміністраціям, нотаріусам, акредитованим суб'єктам. Також внесеними змінами до даного законодавчого акту запроваджується: можливість подання електронних документів для проведення усіх реєстраційних дій; скорочення переліку документів, що подаються для державної реєстрації (у тому числі за рахунок їх отримання в електронній формі від державних органів); доступ до користування персональним кабінетом у новому Порталі електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських фор-

мувань, що не мають статусу юридичної особи; скасування паперових виписок та установчих документів і запровадження можливості їх отримання в електронному вигляді через Портал електронних сервісів.

Створення і комплексна підтримка системи «Електронне урядування» в Україні дозволить широко використовувати інформаційні технології в управлінні державними закупівлями, сформувати єдиний механізм електронної реєстрації бізнесу, реалізації проєктів створення державних інформаційних систем і ресурсів.

Проблеми впровадження системи «Електронне урядування» можна розглядати як на рівні держави, так і на рівні окремих інституцій, або бізнесових структур. Впровадження послуг в електронному вигляді на всіх рівнях дає змогу змінити традиційні послуги, відділити їх від продуцента, транспортувати на відстані та з низькими матеріальними витратами зберігати на електронних носіях, обмежити особистий контакт із клієнтами. Крім того, це забезпечує прозорість адміністративних процедур, значною мірою сприяє знищенню корупційних схем.

На нашу думку, розвиток технологій електронного урядування в Україні можливо забезпечити тільки в рамках реформування на сучасних засадах всієї системи державної влади. Це потребує модернізації, у першу чергу, системи державного управління, проведення ефективної адміністративно – територіальної реформи. Наразі створення та використання державних інформаційних ресурсів характеризується некоординованістю, непостійністю та неузгодженістю, що зменшує ефективність, результативність і гнучкість управління державними електронними ресурсами. Як результат, в органах влади та державних установах України на сьогоднішній день впроваджена значна кількість комплексних інформаційних, телекомунікаційних й інформаційно – телекомунікаційних систем, у тому числі державних реєстрів, систем відомчого електронного документообігу, автоматизації типової діяльності та систем підтримки прийняття управлінських рішень, які не сумісні між собою, використовують різні технології, стандарти і формати. Органи влади на власний розсуд визначають спосіб електронного доступу до інформації, її перелік, кількість та періодичність подання, що призводить до суттєвої різниці в плані організації доступу до інформації.

Значна кількість питань функціонування інформаційної сфери в Україні залишається досі недостатньо врегульованою на законодавчому рівні – це стосується як проблем інфраструктури, так і діяльності засобів масової інформації, інформаційно – аналітичних установ, зокрема й у мережі Інтернет. Відкритою залишається проблема неузгодженості термінології в інформаційному законодавстві. Право-

знавці наполягають на необхідності розробки та прийняття Інформаційного кодексу України [1, с. 44].

Отже, для подальшого розвитку системи електронних послуг в урядовому секторі доцільно: чітко окреслити стратегію органів влади щодо електронних послуг та інформаційних технологій як пріоритетних; розробити спільні стандарти створення, інтеграції і спільного використання типових елементів інформаційно-технологічної інфраструктури органів влади; розширити кількість загальнонаціональних інформаційних ресурсів (реєстри, реєстри, кадастри, класифікатори тощо); розробити методики оцінки ефективності урядування через інформаційні технології.

Висновки

Аналіз сучасного стану розвитку електронного урядування в Україні засвідчив, що він ще не досить розвинений. Проте спостерігається цілий ряд позитивних тенденцій. Зокрема це підвищення рівня запровадження електронних технологій, а також подальша взаємодія публічних органів влади з бізнесом і суспільством. На сьогодні система електронного урядування України орієнтована на процеси інформування населення в питаннях надання державних та адміністративних послуг у рамках односторонньої взаємодії. Актуальним завданням впровадження електронного урядування в Україні є розробка сучасного організаціїно-правового механізму взаємодії органів влади з громадянами в системі електронного уряду, забезпечення автоматизованого обміну електронними даними з урядових інформаційних систем шляхом створення єдиної системи електронної взаємодії з бізнесом і суспільством.

Список використаних джерел

1. Довідник Е-урядування для місцевих органів влади України : практичні вказівки і кращі практики місцевого Е-урядування / Х. Асток, Л. Хяніні, Є. Крєнева [та ін.]. – К. : Академія електронного управління, 2014. – 66 с.
2. Єдиний державний портал адміністративних послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://poslugy.gov.ua>.
3. Закон України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р. № 5203 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 р. № 755 –IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

5. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74/98 –ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

6. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 –2015 роки» від 09.01.2007 р. № 537 –V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

7. Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922 –VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

8. Качний О. Електронне урядування як багатофункціональний інструмент державного управління в інформаційному суспільстві / О. Качний // Інвестиції : практика та досвід. – 2015. – № 12. – С. 59–62.

9. Клименко І.В. Електронні послуги : навч. посіб. / І.В. Клименко. – К. : НАДУ при Президенті України, 2014. – 99 с.

10. Клімушин П.С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : [монографія] / П.С. Клімушин, А.О. Серенюк. – Харків : Вид-во ХарПІ НаДУ «Магістр», 2010. – 312 с.

11. Концепція розвитку електронного урядування в Україні, схвалена розпорядженням КМУ від 13.12.2010 р. № 2250 –р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

12. Національний центр електронного урядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nc.da-gov.adamant.ua>.

13. Ситник І. П. Розвиток електронної комерції в Україні. / Т.А. Говорушко, І. П. Ситник, К.В. Соловей // «Формування ринкових відносин в Україні». – 2015. – № 10 (149). – С. 100 –104.

14. Ситник І. П. Електронний бізнес і його розвиток в Україні. / І. П. Ситник, А.В. Головіна // Молодий вчений – 2016. – № 2 (29). – С. 79 –82

15. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні, схвалена розпорядженням КМУ від 15.05.2013 р. № 386 –р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

16. Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг : Аналітична записка / вик. А.О. Серенюк, Т.І. Олійник // Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. – 2014. – 72 с.